

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

«Виклики правничої професії в умовах воєнного стану»

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dSPACE.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

Жернаков В.В. ВОЄННИЙ СТАН: СУТНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ	5
Джабраїлов Р.А., Гудіма Т.С., Малолітнева В.К. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ	9
Коваленко О.О. ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ СПІВВІДНОШЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО АСПЕКТІВ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРАЦІ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	13
Синчук С.М. СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ ЯК ОСНОВА ВИЗНАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ – ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ	16
Шабанов Р.І. ЩОДО ПРОБЛЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАЙНЯТІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	19
Амелічева Л.П. ПРОФЕСІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТА-ПРАВНИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
Бурак В.Я. ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ	25
Вербіцька М.В. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИГУЛЮВАННЯ СОБАК	28
Головань Т.Г. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
Гоц-Яковлєва О.В. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ З РФ	34
Ждан М.Д. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	36
Калаченкова К.О. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ ЯК ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	40
Лук'янчиков О.М. ВИДИ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ АДВОКАТА	41
Остапенко О.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	44

Головань Тетяна Георгіївна,
в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З набуттям незалежності Україна розпочала складний шлях гармонізації податкового законодавства. Гармонізація вітчизняного податкового законодавства до вимог Європейського Союзу зумовлена євроінтеграційними процесами, які відбуваються в Україні. «Крім того, закріплення її як обов'язку, згідно з Угодою про партнерство та співробітництво між Україною та Європейського Союзу, передбачає не тільки спрямування, прагнення Української держави до створення політичної асоціації та економічної інтеграції з Європейського Союзу, але й сприяє здійсненню системних реформ, зокрема розвитку і зміцненню демократичних інститутів» [1, С.5].

Процес гармонізації податкового законодавства України безумовно є тривалим та поступовим. Результатом цього процесу повинні стати покращені умови для рівноправного партнерства України з Європейським Союзом та створення сприятливого інвестиційного клімату. Кожне положення правового акту ЄС повинно бути належним чином імплементоване в національне законодавство кожної країни-члена ЄС, забезпечуючи однакове застосування тих положень оподаткування, які гармонізовані на рівні ЄС.

«Остаточно обираючи європейські прагнення та європейський вибір, Україна взяла на себе зобов'язання розбудовувати розвинуту правову державу. Відповідно перед нею постає необхідність впроваджувати політичні, соціально-економічні, правові та інституційні реформи. При цьому, покращення економічних відносин, торгівлі, інвестицій та добросовісної конкуренції в значній мірі залежить від належного управління у сфері оподаткування» [2, С.68].

Протягом тривалого часу в Україні відбувається процес реформування усіх суспільних сфер. Проте саме податкова реформа стала не тільки найочікуванішою для сфері бізнесу та інвесторів, але й найбільш дискусійною темою в наукових та експертних колах. Єдине, з чим погоджуються і науковці, і експерти, те, що запорукою успіху податкової реформи є комплексний підхід.

Економіку необхідно стимулювати за допомогою зниження ставок податків. Зокрема, це стосується зниження ставок єдиного соціального внеску, який є непропорційно високим. Цей "фінансовий маневр" для зниження податкового тягаря повинна забезпечити часткова відмова від непритаманних ринковій економіці функцій держави. Це дозволить зменшити відсоток перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджет. З іншого боку, податкова лібералізація не спрацює, якщо не буде супроводжуватися іншими реформами, які необхідні для стійкого зростання економіки.

Податкова реформа в Україні втілювалась в межах Концепції податкової реформи, яка не визначала мету, але чітко окреслила ключові цілі: створення унікальних фінансових умов для розвитку бізнесу та відновлення економіки країни; розв'язання найбільш болючих проблем у сфері оподаткування; оздоровлення інвестиційного клімату; виведення економіки з тіні; стабільність та передбачуваність податкового законодавства.

Мета податкової реформи визначалась в Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» як побудова податкової системи, яка є простою, економічно справедливою, з мінімальними затратами часу на розрахунок і сплату податків, створює необхідні умови для сталого розвитку національної економіки, забезпечує достатнє наповнення Державного бюджету України і місцевих бюджетів. Головними напрямками реформи є перехід від наглядово-каральної функції фінансових органів до обслуговуючої, що допомагає у нарахуванні та проведенні сплати податків, а не має на меті наповнення бюджету за рахунок фінансових санкцій та переплат; зменшення кількості податків, їх розміру та спрощення порядку розрахунку і сплати; впровадження електронних сервісів для платників податків; зменшення податкового навантаження на заробітну плату з метою її детінізації; удосконалення законодавства України, спрямованого на посилення боротьби зі схемами ухиляння від сплати податків як юридичними, так і фізичними особами, зокрема удосконалення адміністрування податку на додану вартість, формування системи податкового контролю залежно від ступеня ризику в діяльності платників податків, забезпечення відкритості доступу до інформації про сплату податків, удосконалення законодавства з питань трансфертного ціноутворення, впровадження контролю за видатками фізичних осіб.

Враховуючи зазначене, можна стверджувати, що податкова реформа була спрямована на полегшення ведення бізнесу, зменшення податкового навантаження та покращення адміністрування податків і зборів.

В умовах повномасштабного вторгнення росії траєкторія податкового реформування змінилась. Адже ця війна ведеться не тільки на військове-технічне, але й економічне виснаження противника. Тому так важливо реалізовувати економічну політику, яка би дозволила розраховувати не тільки на підтримку зовнішніх союзників, але й могла б забезпечувати фінансування основних функцій держави за рахунок внутрішніх можливостей країни. За таких умов одним з ключових інструментів, який є у держави для цього — податкова політика.

З дня запровадження воєнного стану на території України Верховна Рада України активно розпочала внесення зміни до податкового законодавства.

Зокрема, на період дії воєнного стану було зупинено перебіг строків, визначених Податковим кодексом України, іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Очевидно, що під час війни дотримання строків є ускладненим, і у платників податків можуть виникнути питання щодо можливості притягнення їх до відповідальності за несвоєчасну сплату податків, подання звітності, чи можливості опису їх майна в податкову заставу під час воєнного стану, чи навіть можливості своєчасно скористатись податковою амністією

Крім того, на сьогоднішній день платники податків, які у зв'язку з наслідками їхньої безпосередньої участі у воєнних діях не дотрималися визначених Податковим кодексом України термінів виконання податкових обов'язків,

звільняються від відповідальності за умови виконання таких обов'язків протягом одного місяця з дня закінчення дії наслідків, які унеможливили виконання таких обов'язків.

Також на законодавчому рівні були врегульовані питання та визначені особливості справляння податку на додану вартість, акцизного податку, податку на прибуток підприємств, єдиного податку у період воєнного стану.

За тривалий період активних бойових дій економіка України встигла адаптуватися до життя в новій парадигмі. Офіс президента спільно з Міністерством економіки заявили, що прагнуть зменшити податкове навантаження на бізнес та почали працювати над радикальною податковою реформою. Нова податкова модель передбачає зниження ставок податку на прибуток підприємств, доходи фізичних осіб і податку на додану вартість. Водночас особлива увага приділяється посиленню контролю за дотриманням податкового законодавства. Однак проти фіскальних змін в умовах війни виступили в Міністерстві фінансів та у парламентському податковому комітеті.

На сьогоднішній день обговорення радикальної податкової реформи призупинено. Війна не час для проведення експериментів. Однак, у будь-якому разі, саме податкове реформування має відбуватись. Адже під час війни як ніколи необхідно знайти розумний баланс, щоб підтримувати бізнес та водночас мати змогу підтримувати обороноздатність, забезпечувати всім необхідним і армію, і громадян. Такий баланс можна віднайти лише за умови залучення як практиків, так і науковців. Виклики сьогодення, з якими стикається Україна, дають можливість вибудувати нову систему взаємовідносин науки і суспільства, підвищити її значимість як у науково-технічному прогресі та інноваціях, так і в посиленні обороноздатності країни, прийнятті суспільно-значущих рішень, формулюванні національних стратегій розвитку, воєнних доктрин тощо.

Список використаних джерел

1. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії : [монографія] / [Білецька Г. М., Кармаліта М. В. Куц М. О. та ін.]. – К.: Алерта, 2012. – 222 с.
2. Чернадчук Т. Принципи податкового законодавства : окремі питання // Актуальні питання вітчизняної юридичної науки : матер. Третьої Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Суми, 14-15 квітня 2016 р.). – Суми : СНАУ, 2016. – С. 68-71;
3. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України - 2011 р., № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17 /, стор. 556, стаття 112; 3. Шаган О.В. Система принципів нормотворчості / О.В. Шаган [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/10-9-14.pdf>.
- 4.. Майстренко О. Деякі питання вирішення колізій у податковому законодавстві України // Право України. – 2005. – № 9. – С. 95 – 99.
5. Браславський Р. Принцип стабільності та його місце у нормотворчій діяльності у сфері оподаткування // Підприємництво, господарство і право. – 2017. - №11. – С.138 – 141;
6. Угода «Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 27.06.2014 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу до матеріалу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011

7. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» // Офіційний вісник України - 2015 р., № 4, стор. 8, стаття 67, код акта 75358/2015.

УДК 340

ORCID 0000-0002-7217-7329

Гоц-Яковлєва Ольга Василівна,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
кандидат юридичних наук, доцент
e-mail: o_gots@ukr.net

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ

Кожна професія вимагає від працівників сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків. Але професії, об'єктом яких є людина, крім високого професіоналізму, вимагають ще й підвищених моральних якостей. До таких професій належить і правнича. Так, професійний обов'язок юриста визначається взаємодією норм права і норм моралі, оскільки норми моралі регулюють внутрішнє усвідомлення людиною своєї поведінки, а норми права — зовнішню форму поведінки. Тобто наявна сукупність вимог правового і морального характеру, якими він повинен керуватися як у практичній юридичній діяльності під час здійснення службових повноважень, так і в повсякденному житті, поза службою. Професійний обов'язок юриста має об'єктивну і суб'єктивну сторони. Об'єктивна сторона обов'язку полягає в тому, що він мусить захищати особу, її права і законні інтереси, забезпечувати законність і правопорядок в країні. Об'єктивна сторона обов'язку являє собою чітко сформульовані завдання, що поставлені державою перед працівниками юридичної сфери. Суб'єктивна сторона обов'язку являє собою внутрішнє переконання в справедливості і правоті справи, якій присвячується життя.

Моральні якості нерозривно пов'язані з етичними нормами, оскільки етика і є системою моральних норм і цінностей, властивою певній спільноті, соціальній, професійній або іншій групі людей.

Так, про етику в правничій професії говорять в різних аспектах. Частіше як про персональну професійну етику – тобто необхідність дотримуватися в повсякденній професійній роботі правил моралі й етичних норм. Багато правничих професій мають свої етичні кодекси, правила етики. Зокрема, Кодекс суддівської етики, Правила адвокатської етики, Правила професійної етики нотаріусів тощо. Але, очевидно, що шлях формування високої моральної культури юристів починається ще під час навчання, оскільки складовими комплексної юридичної освіти є не тільки теоретичні знання та практичні навички, а й моральне виховання. І тут багато залежить від викладачів, навчального контенту, від того, як і який матеріал пропонується для опрацювання тощо.